

Svima onima čiji je život tako jadan da ignorišu Covid-19,
smatrajući ga relativno malom pretnjom.

SADRŽAJ

Uvod: Zašto bi filozof trebalo da piše o ubiranju žetve . . .	9
1. Šta ne znamo, šta ne želimo da znamo i šta možemo da učinimo	13
2. Prvi maj u viralnom svetu	23
3. Covid-19, globalno zagrevanje, eksploatacija – ista borba	29
4. Zašto uništavanje spomenika nije dovoljno radikalno	37
5. Otac... ili gore	47
6. Seks u eri fizičke distance	55
7. (Ne tako) vrli novi svet svinja i ljudi	63
8. Budućnost bez dodira? Ne, hvala!	69
9. Gde su Greta i Berni?	77
10. Koji film se sada daje u stvarnom životu?	83
11. Smrti u raju	91
12. Sada živimo u prodavnici svetova	97

13. Da, crvena pilula... ali koja?	105
14. Jednostavne stvari koje je teško napraviti	113
(Nema vremena) da se zaključi: volja da se ne zna . . .	127
Dodatak: Četiri razmišljanja o vlasti, prividu i opscenosti	153
<i>Novi opsceni gospodar – Opresija, represija, depresija – Novi populizam nije fašizam – Krizu novog populizma</i>	
Beleška o autoru	197

Uvod

ZAŠTO BI FILOZOF TREBALO DA PIŠE O UBIRANJU ŽETVE

Nešto je trulo na severu/severozapadu – a pritom ne mislim na Hičkokov klasični film, već na Gittersloh, grad na severu/severozapadu Nemačke u kojem je sredinom juna 2020. više od 650 radnika u fabrici za preradu mesa bilo pozitivno na Covid-19, a hiljade njih je već u karantinu. Kao i obično, reč je o klasnoj podeli: uvezani strani radnici rade prljave poslove u opasnim uslovima.

Isti neprijatan miris širi se po celom svetu. U kasno proleće 2020. godine nešto trune u južnoj državi Tenesi – tone i tone neobranog voća i povrća. Zašto? Jer je 100 posto zaposlenih na farmi u Tenesiju, ukupno skoro 200 ljudi, pozitivno na Covid-19, nakon što se jedan od radnika zarazio virusom.¹

Ovo je samo jedan od mnogih primera opasnosti koju pandemija predstavlja za snabdevanje hranom: proizvodi koji se moraju ručno brati zavise od stotina hiljada

---

¹ <https://fortune.com/2020/05/29/farm-workers-test-positive-coronavirus-covid-19-tennessee/>

sezonskih radnika, uglavnom imigranata, koji se prevoze prenatrpanim autobusima i spavaju u skućenim spavaonicama – idealnim leglima za infekcije virusom Covid-19. Broj slučajeva će se sigurno povećati, jer se berba mora obaviti brzo, za kratko vreme, kada voće i povrće sazri. Ovi sezonski radnici su u vrlo osetljivom položaju: posao im je težak i nesiguran, zarada skromna, zdravstvena zaštita je po pravilu neadekvatna, a boravišni status mnogih je ilegalan. Ovo je još jedan primer pandemije koja otkriva klasne razlike i činjenicu da nismo svi u istom nepovoljnom položaju.

Takvih slučajeva ima mnogo u celom svetu. U južnoj Italiji i Španiji nema dovoljno ljudi da beru voće i povrće, tone pomorandži trune na Floridi, a slični problemi postoje u Velikoj Britaniji, Francuskoj, Nemačkoj i Rusiji. Usled pandemije suočavamo se sa tipično apsurdnom kapitalističkom krizom: hiljade nezaposlenih radnika ne mogu dobiti posao i dokono sede dok tone useva trunu na poljima.

Problemi, međutim, nisu samo u berbi i distribuciji, već i u gajenju biljaka. Skakavci uništavaju useve od istočne Afrike pa do zapadnih delova Indije, kojima pored toga preta i suša. Da rezimiramo: očekuje nas velika nestašica hrane, ako ne i potpuna glad, i to ne samo u zemljama trećeg sveta. Problem nije samo u tome što mi na Zapadu moramo da platimo malo više za svoju uobičajenu kutiju jagoda. Situacija nije bezizlazna, ali potreban je brz i međunarodno koordinisan odgovor –

mного više od poziva volonterima da pomognu na poljima. Vladine organizacije moraju zajedno raditi na mobilizaciji ljudi da obuzdaju krizu.

U ovom trenutku čujem smeh svojih kritičara (kao i nekih prijatelja) koji podrugljivo primećuju da pandemija znači da je moje vreme filozofa gotovo: kome je stalo do Lakanovog (Lacan) čitanja Hegela ako su temelji našeg postojanja ugroženi? Čak se i Žižek sada mora usredsrediti na žetvu.

Ali ovi kritičari jako greše. Pandemija koja je u toku nije samo otkrila socijalne i ekonomske sukobe koji sve vreme besne ispod površine; ne samo da nas je suočila sa ogromnim političkim problemima, već sve više postaje stvarni sukob globalnih pogleda na društvo. Na početku krize činilo se da je prevladala neka vrsta osnovne globalne solidarnosti, sa naglaskom na pomaganju najugroženijima ali, kako kaže Džon Oters (John Authers), ta solidarnost se postepeno „pretvorila u žestoku frakcijsku i kulturnu bitku u kojoj se metafizičke granate takmiče sa moralnim načelima. Različite zemlje imale su suprotstavljene pristupe, dok su se SAD podelile na gotovo dve nacije, na one koji nose maske i one koje ne nose”.²

Ovo je ozbiljan egzistencijalni konflikt, pa se ne možemo samo podsmevati onima koji ne žele da nose maske. Brenden Dili (Brenden Dilley), voditelj tok-šoa iz

---

² Pogledati <https://www.yahoo.com/finance/news/golden-rule-dying-covid-19-040107765.html>

Arizone, objasnio je zašto ne nosi masku: „Bolje je biti mrtav nego budala. Da, mislim to doslovno. Radije bih umro nego da izgledam kao idiot”. Dili odbija da nosi masku jer je za njega nošenje maske nespojivo sa ljudskim dostojanstvom na najosnovnijem nivou.

Stoga je sada sasvim prikladno da filozof piše o žetvi: način na koji se bavimo ovim problemom na koncu zavisi od našeg osnovnog stava prema ljudskom životu. Jesmo li poput Dilija libertarijanci koji odbacuju sve ono što zadire u naše lične slobode? Da li smo utilitaristi spremni da žrtvuju hiljade života za ekonomsko blagostanje većine? Da li smo autoritarci koji veruju da nas mogu spasti samo snažna državna kontrola i regulacija? Da li smo spiritualisti iz Nju Ejdža koji veruju da je pandemija upozorenje prirode, kazna zato što iskorišćavamo prirodne resurse? Da li verujemo da nas Bog samo iskušava i da će nam na kraju pomoći da nađemo izlaz? Svaki od ovih pogleda zasnovan je na određenoj viziji o tome šta su ljudi. U tom smislu, svi moramo postati filozofi kada predložimo kako se nositi sa krizom.